

ABD'DE SÜREKLİ TIP EĞİTİMİ/SÜREKLİ MESLEKİ GELİŞİM STANDARTLARI VE UYGULAMALARI

Pınar TOPSEVER*

Amerika Birleşik Devletlerinde sürekli tıp eğitimi – sürekli mesleki gelişim aktiviteleri (STE-SMG) merkezi Illinois eyaletinde bulunan, kar amacı gütmeyen bağımsız bir sivil kuruluş olan Sürekli Tıp Eğitimi Akreditasyon Konseyi (Accreditation Council for Continuing Medical Education "ACCME") tarafından değerlendirilir ve kredilendirilir. Türkiye'deki STE/SMG tartışmalarına kaynak oluşturabilmek amacıyla, bu yazıda ACCME'nin yapısı ve işleyişi ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

Sürekli Tıp Eğitimi Akreditasyon Konseyi (Accreditation Council for Continuing Medical Education "ACCME")

Amaç

ACCME'nin amaçları arasında hekimler tarafından yetilerini muhafaza etmek ve yeni bilgiler edinmek için kullanılan STE-SMG aktiviteleri için standartları ortaya koymak, geliştirmek ve iyileştirmek; hastalar ve içinde yaşadıkları toplumlar için tıbbi bakım kalitesini geliştirmek; STE-SMG'yi tıbbi bakım ve tıp eğitimi süreciyle bütünleştirmek; bu ilkeleri ve standartları STE-SMG kuruluşları için gönüllülüğe dayanan bir akreditasyon sistemi içerisinde, değişen tıp eğitimi ve sağlık hizmet sunumu sistemine duyarlı bir şekilde uygulamak sayılabilir.

İşlevler

- STE-SMG aktiviteleri sunan kurum ve kuruluşları akredite eden bir organ olarak görev yapmak,
- STE-SMG akreditasyonu ile uğraşan kurum ve kuruluşları tanıyan-onaylayan bir organ olarak görev yapmak,
- Kurum ve kuruluşları, eğitim programları ve bunlara bağlı faaliyetlere göre akredite eden ACCME ve devlete bağlı akreditasyon organları ve bu standartlara bağlı kalınmasını sağlayacak yöntem için değerlendirme ölçütleri geliştirmek,
- STE-SMG'nin ve bunların akreditasyonunun etkinliğini ölçmek için yöntemler geliştirmek, bu yöntemlerin geliştirilmesini desteklemek; STE/SMG etkisinin özellikle kaliteli hasta bakımı ve tıp eğitiminin sürekliliği açısından faydasını ortaya koymak,
- STE-SMG organizasyonu ve sürecini ve bunların akre-

ditasyonunu geliştirmek-iyileştirmek için çalışmalar önermek ve başlatmak,

- STE-SMG faaliyetlerinin sağlıkta kaliteye katkısı konusundaki gelişimleri takip etmek ve belirlemek olarak sayılabilir.

Yapı

ACCME'nin üyeleri yedi bağımsız tıbbi kuruluştan oluşur. Bunlar; Amerikan Tıbbi Uzmanlık Dalları Kurulu, Amerikan Hastaneler Birliği, Amerikan Tabipleri Birliği, Hastane Tıp Eğitimi Birliği, Amerikan Tıp Fakülteleri Birliği, Tıpta Uzmanlık Dalları Dernekleri Konseyi ve Eyalet Tıp Kurulları Federasyonu. Böylece, tıbbi mesleki örgüt, kurum ve kuruluşların ACCME'de geniş tabanlı temsilinin sağlanması amaçlanmıştır.

ACCME'nin organları yönetim kurulu (Board of Directors), yürütme kurulu (Executive Committee), sekreteryaya görevli memurlar (Officers), mali komite (Financial Committee) ve yönetim kurulunun atadığı sürekli ve özel komitelerden (Standing and Special Committees) oluşur.

Yönetim kurulu, her üye kuruluş adına iki üye, kamuyu temsilen iki üye ve ACCME tarafından onaylanmış kurum ve kuruluşlar adına iki üye olmak üzere toplam 18 üyeden oluşur. Ayrıca, federal hükümet adına yönetim kurulunda oy hakkı olmayan iki üye bulunur. Yönetim kurulu yılda üç kez toplanmak ile yükümlüdür. Toplantılar arası dönemde ACCME'nin görevlerini sürdürmek yürütme kurulunun sorumluluğundadır. Yürütme kurulu, yönetim kurulu tarafından seçilen dokuz üyeden oluşur; her üye kuruluş adına birer, kamuyu temsilen bir ve ACCME tarafından onaylanmış kurum ve kuruluşlar adına bir üye seçilir. Tüzel kişilik olarak ACCME'nin işlerini yürüten görevli memurlar, yönetim kurulu üyelerinden oluşan başkan, başkan yardımcısı ve saymandan ve de yönetim kurulu üyesi olmayan sekreterden oluşur.

ACCME kurul üyeleri görevleri için ücret almazlar. Ancak, resmi ACCME toplantılara katılım maliyetleri üye kuruluşlar ve ACCME tarafından karşılanır.

* Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, İTO-UEÇG Üyesi

Yetkiler

ACCME, STE-SMG için ilke ve standartlarının sürekliliğini sağlar.

ACCME, STE-SMG sağlayan kurum ve kuruluşların akreditasyonu ve STE-SMG akreditasyonu sağlayan kurum ve kuruluşların onaylanması için gerekli işlem ve yöntemleri uygulayan ve son kararı veren organdır.

STE/SMG akreditasyonu için başvuru şartları

STE/SMG kuruluşu olarak ACCME tarafından akredite edilmek için gerekli özellikler vardır. Başvuran kuruluşun;

- ABD sınırları içinde bulunması,
- Tabipler için düzenli ve tekrarlayan STE/SMG programlarını düzenlemesi,
- Mali bir ilişkisi/çıkarı bulunmaması,
- ACCME'nin değerlendirmesine göre, bilimsel olmayan tanı ve tedavi yöntemlerini savunan bir STE/SMG programı sunmaması,
- Geçerli içeriği olan faaliyetler sunması: Kurum özellikle STE tanımı içerisinde yer alan tavsiyeler, tedavi veya tıp mesleğinin icrası ile ilgili bilgileri yaygınlaştıracak olan faaliyetler sunuyor olmalıdır. Hastaların tedavisinde etkisiz olduğu veya riski, tehlikesi elde edilen faydadan daha fazla olduğu bilinen tedavileri tanıtan faaliyetleri sunan kuruluşlar akreditasyon için başvuramazlar.

ACCME'nin başvuru halinde STE/SMG için akredite ettiği kuruluşlar

- Yerel tıbbi kuruluşlar (eyalet tıbbi kuruluşları),
- Tıp Eğitimi Liyezon Komitesi (Liaison Committee for Medical Education "LCME") tarafından akredite edilmiş Tıp Fakülteleri,
- Ulusal tıbbi üye kuruluşlar
- Ulusal tıbbi uzmanlık dernekleri
- Kendi çalışanları dışında hekimlere (%30'dan fazla oranda) yönelik STE/SMG programı düzenleyen kuruluşlar ACCME tarafından akredite edilir;

katılan hekimlerin %70 ve fazlası STE/SMG aktivitesini düzenleyen kuruluş dahilinde çalışıyor ise, bu aktivite genellikle ACCME tarafından tanınmış tıbbi eyalet kuruluşu tarafından akredite edilir. Önemli not: STE/SMG aktivitesi düzenleyen kurum eş zamanlı olarak ACCME akreditasyonu ve eyalet kuruluşu akreditasyonunu bulunduramaz. Biri tercih edilmelidir. Yerel tıbbi kuruluşlar tarafından akredite edilmiş bulunan bir eğitim kurumu ACCME akreditasyonu aldığı takdirde, yerel kuruluşu bu konuda bilgilendirmek zorundadır (aynı kural ACCME tarafından akredite edilen bir kuruluş yerel kurum akreditasyonu aldığı anda uygulanır).

STE/SMG için akredite edilen kuruluşun yükümlülüğü;

Akredite edilen STE/SMG kuruluşu; STE/SMG programında yer alan tüm tavsiyelerin,

- tıp mesleğine uygun olarak hasta bakımı sınırları içerisinde endikasyonları ve kontraendikasyonları ile kabul

edilebilir ve güvenilir kanıtlara dayalı olmasından ve

- hastanın bakımı ile ilgili olarak önerilen tavsiyelere kaynak gösterilen tüm bilimsel çalışmalar, veri toplama ve değerlendirme yöntemleri için genel standartlar ile uyumlu olmasından birincil olarak sorumludur.

Ticari destek açıklaması

"Ticari çıkar" tanımı, hastalar tarafından/üzerinde kullanılan her tür sağlık malzemesini üreten, pazarlayan veya dağıtımında yer alan her tür kuruluş için geçerlidir. Ticari çıkar içeren başvurular ACCME tarafından akredite edilmediği için, ilgili açıklama akreditasyon başvurusunda zorunludur. Son uygulamalara, STE/SMG kuruluşları ve programlarında yer alan kişiler için "ticari ilişki" ve "çıkarcı çatışması" başlıkları eklenmiştir.

STE/SMG kuruluşunun;

- Aktivite ile ilgili tüm kararların ticari ilişki, çıkarlardan etkilenmeden bağımsız alındığını,
- Aktivitenin herhangi bir aşamasında yer alan kişilerin şahsi çıkar çatışması içerisinde olmadıklarını,
- (Var ise) açıklanan ticari desteğin etik kurallar içerisinde kullanıldığını,,
- STE/CME programının çevresinde yer alan ticari reklamların kurallara uygun kullanımına dikkat edilmesini
- Program içeriğinin ve eğitim-öğrenim biçiminin ticari çıkar çatışması içermediğini,
- Program bileşenlerinin herhangi birinde önemli ticari çıkar çatışması var ise, bunun net bir biçimde kurallara uygun ilan edilmesini garanti etmesi gereklidir.

Kalıcı Eğitim Materyali

CD-ROM, videotape, basılı ve/veya internet üzerinden iletilen yazılı materyaller, kalıcı eğitim materyali olarak tanımlanır. 2008 yılından itibaren düzenlenecek aktivitelerde kalıcı materyalin STE/SMG aktivitesinin başlangıcından önce kullanıcılara ulaştırılması/kullanıma açılması şartı konmuştur. Ayrıca, materyal ile ilgili aşağıdaki bilgilerin verilmesi zorunludur:

Geliştiren sorumlu öğretim üyesi bilgileri

Eğitim için kullanılan araç/yöntem(ler)

Hekim için öğrenme süreci sırasında gerekli katılım yöntemi
Eğitim birimini tamamlamak için tahmini gerekli süre (kredilendirilen saat ile aynı)

Materyalin geliştirildiği tarih ve son güncelleme tarihi

Bitiş tarihi (kalıcı materyalin kredilendirmeden çıkacağı tarih)

Kalıcı materyalin kredilendirilmeye açık kalması için en geç 3 yılda bir güncellenmesi ve bu güncelleme sırasında yeniden akreditasyon için tüm ACCME ölçütlerine uygunluğu açısından tekrar denetlenmesi gereklidir..

ACCME STE/SMG aktiviteleri için post-testi şart koşturmaktadır; ancak, kalıcı materyal ile çalışma süresini doğrulamak amacı ile STE/SMG kuruluşları post-test uygulamada serbesttirler.

STE/SMG akreditasyonu için temel şartlar

ACCME STE/SMG akreditasyon başvurularını üç temel ölçüte göre değerlendirir.

1. Temel alan: amaç ve misyon

Bileşen 1: Başvuruda STE/SMG'nin amacı ve misyonu ile ilgili bilgi verilmesi gereklidir; amaç, içerik alanları, hedef kitle, sunulan eğitim/öğrenim aktiviteleri ve programdan beklenen sonuçlar/çıktılar.

2. Temel alan: eğitim planı

Bileşen 2.1: Tüm STE/SMG aktiviteleri için belirlenmiş eğitim gereksinimlerini istenen bir eğitim çıktısı ile ilişkilendiren bir planlama sürecinin tanımlanması.

Bileşen 2.2: STE/SMG aktivitelerini planlamak için eğitim gereksinimleri verilerinin kullanılması.

Bileşen 2.3: Katılımcıların önceden bilgilendirilmesi için STE/SMG aktivitesinin amaç ve öğrenim hedeflerinin belirtilmesi.

Bileşen 2.4: STE/SMG aktivitesinin ACCME'nin ticari çıkar şartlarına uygun düzenlenmesi gereklidir.

3. Temel alan: değerlendirme ve geliştirme

STE/SMG aktivitesini düzenleyen kuruluş;

Bileşen 2.4: STE/SMG aktivitesinin belirlenmiş eğitim gereksinimlerini yerine getirmesi açısından etkinliği değerlendirilmelidir.

Bileşen 2.5: Genel STE/SMG programını değerlendirmeli ve iyileştirmelidir.

Bu ölçütlerin yerine getirilmesi akreditasyon süresince olduğu gibi, başvuru öncesi ve sırasında şart koşulmaktadır.

Yönetim

Bileşen 3.1: STE/SMG kuruluşu STE/SMG veren birimin misyonuna ulaşması için gerekli alt yapıyı sağlayan desteği organize etmelidir.

Bileşen 3.2: STE/SMG programının amaçları ve uyması gereken şartları yerine getirmesi için kuruluş (insan kaynakları, mali işler ve hukuki kurallar hakkında) idari ve işletme kurallarını eksiksiz uygulamalıdır.

Ücretlendirme

Bağımsız bir eksper komitesi olan ACCME, akreditasyon sürecinde yer alan kişilerin/uzmanların masraflarını karşılamak amacı ile ücret talep etmektedir. Son verilere göre, kurumlara ilk akreditasyon (ve yeniden akreditasyon) başvuru ücreti yaklaşık 6.500 USD, yıllık kurumsal akreditasyon ücreti ise, 2000 USD olarak uygulanmaktadır. Ayrıca ek hizmetler için ek ücretlendirme söz konusu olabilir.

Tartışma

Planlanması ve değerlendirilmesi aşamalarına bakıldığında, ABD'de yürütülen STE/SMG programlarının pek çok

temel ilkeye uygun olduğu görülmektedir. Her şeyden önce SMG'ler eğitim alanında sorumluluk taşıyan pek çok tıbbi meslek örgütü ve kuruluşun temsil edildiği bağımsız bir kurum tarafından yürütülmektedir. Bu nedenle planlama aşamasında sağlık göstergelerini tarafsız değerlendirecekleri ve eğitim gereksinimlerinin belirlenmesinde gerçekçi önerilerde bulunacakları düşünülebilir. Önerilen SMG programlarının ACCME tarafından kabul edilebilmesi için, kanıta dayalı olması, izlem etkinliklerinin planlanmış olması, programın etkinliğinin değerlendirilmiş olması ve özellikle de değerlendirmeyle ilgili sürekli bir gelişimin akreditasyon için talep edilmesi kalitenin korunmasını sağlayacak önemli kriterlerdir. Ancak ABD'de hekimlerin sertifikasyonu ve resertifikasyonu için kendi meslek birliklerinin STE/SMG kredilerini şart koşması bu programlara katılmayı gönüllülük esnasından uzaklaştırarak zorunlu hale getirmiştir. Oysa yetişkinlerin zorunlu kılındıkları eğitimlerden yararlanmadıkları bilinmektedir. STE/SMG'lerin özellikle hekimlerin ve toplumun gereksinimleri üzerine planlanması ve hekimlerin bunlara katılmak üzere motive edilmesi önerilmektedir. Bu yapılırken de sağlık hizmet sunumunda rol alan diğer sektörler ve meslek gruplarıyla beraber çalışılması ve katılmayı isteyenlere sunulması, öğretilenlerin hemen uygulamaya dönmesini ve etkili olmasını sağlayacaktır.

Bu kuruluşlarla beraber çalışırken etik ikilemlerden uzak durulmaya özen gösterilmelidir. Oysa ABD'de STE/SMG programlarının duyurularına bakıldığında konu seçimi, içerik ve reklamlar konusunda ilac endüstrisinin etkisinden pek kurtulamadıkları ACCME'nin oluşturduğu ciddi akreditasyon koşulları olmasına rağmen eğitim programlarının finansmanı için kaynak yaratan kurumlarla çıkar çatışmalarının yaşandığı görülmektedir. Finansman, Türkiye için daha da ciddi bir sorun olacaktır.

Kaynaklar:

1. www.accme.org
2. ACCME Policy Updates August 2007, 409_20070824
3. Essential Areas and Elements (including the ACCME Standards for Commercial Support)
http://www.accme.org/dir_docs/doc_upload/68b2902a-fb73-44d1-8725-80a1504e520c_uploaddocument.pdf
4. ACCME Accreditation Policies including Information for Provider Implementation
http://www.accme.org/dir_docs/doc_upload/8f4b847a-5917-4e4f-ae5f-ca0dc231dda7_uploaddocument.pdf